

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Rudolfa Čirča a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci žalobcu **P.**, so sídlom v H., zastúpeného JUDr. L. A., advokátom v K., proti žalovaným **1/ . S.**, bývajúcemu v H. č. 83, **2/ M. F.**, bývajúcej v H. č. 98, **3/ A. G.**, bývajúcej v T., a **4/ A. F.**, bývajúcemu v M., **o zaplatenie 56 200 Sk a o vydanie veci**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp.zn. 3 C 488/1994, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2006 sp.zn. 1 Co 221/2005 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2006 sp.zn. 1 Co 221/2005 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom (v poradím druhým) zo 16. septembra 2003 č.k. 3 C 488/94-156 zaviazal žalovaného 1/ a pôvodne žalovaného 2/ A. F. zomrelého X. zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi 56 200 Sk s úrokom z omeškania v rozsahu 3 % od 9. februára 1995 do 30. apríla 1995 a v rozsahu 22 % od 1. mája 1995 do zaplatenia. Pôvodne žalovaného 2/ A. F. zaviazal vydať žalobcovi dokumentáciu označenú vo výroku rozsudku súdu prvého stupňa pod bodom 1 až 11, ďalej zamietol žalobu v časti o zaplatenie istiny nad rozsah 56 200 Sk v časti o úrok z omeškania za čas od 7. februára 1993 do 8. februára 1995 a proti žalovanému 1/ o vydanie dokumentácie žalobcu. Konanie v časti o vydanie dvoch kusov motorových píl, dvoch kusov kanistrov na benzín a jedného kusa suda

na benzín zastavil. Žalovaným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 89 791 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Takto súd prvého stupňa rozhodol, keď zistil, že činnosť pôvodného spoločenstva bola zrušená radou bývalého Okresného národného výboru v Spišskej Novej Vsi podľa zákona č. 2/1958 Zb. Táto činnosť bola obnovená v roku 1993, kedy členská schôdza spoločenstva prijala 21. februára 1993 nové stanovy, zvolila predstavenstvo a predsedu spoločenstva. Spoločenstvo bolo registrované s názvom „P.“ 22. novembra 1993 osvedčením Obecného úradu v H. ako subjekt bez právnej subjektivity. Rozhodnutím Okresného úradu v Gelnici z 8. februára 2000 bol žalobca zapísaný do registra pozemkových spoločenstiev Okresného úradu Gelnica, rozhodnutie sa stalo právoplatným 24. februára 2000, týmto dňom sa stal žalobca subjektom s právnou subjektivitou. Ďalej mal za preukázané, že na účet č. X. došla 21. februára 1990 suma 33 878,19 Sk ako zostatok z účtu pôvodného spoločenstva. Túto sumu mu previedol bývalý Okresný národný výbor v Spišskej Novej Vsi. Z účtu bolo v priebehu roka 1990 vybratých spolu 33 850 Sk, a to v čase, keď dispozičné právo k tomuto vkladu mali žalovaní. Takisto v čase, keď s prostriedkami spoločenstva hospodárili žalovaní, boli zaplatené peniaze za predaj reziva a vianočných stromčekov 14 850 Sk a 7 500 Sk. Žalovaní žiadne vyúčtovanie hospodárenia spoločenstva nepredložili. Súd prvého stupňa preto vychádzajúc z ustanovenia § 126 ods. 1 a § 420 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 56 200 Sk, pretože svojím konaním, bez súhlasu spoločenstva disponovali s peniazmi na účte a s utrženými peniazmi, čím znemožnili žalobcovi hospodáriť, resp. rozhodnúť o použití peňazí a takto mu spôsobili škodu. Majetok žalobcu sa tak znížil o priznanú sumu. Zároveň pôvodne žalovaného 2/ zaviazal vydať označenú dokumentáciu spoločenstva, pretože podľa názoru súdu prvého stupňa ju zadržoval nedôvodne a súd mal preukázané, že dokumentáciou disponuje. Zamietol žalobu o sumu prevyšujúcu prísudok, pretože v sume prísudku zistil výbery z účtu a nevyúčtované tržby za rezivo a stromčeky a v časti o vydanie dokumentácie proti žalovanému . S., pretože dokumentáciu v držbe nemal. Po čiastočnom späťvzati žaloby zastavil konanie v časti o vydanie dvoch motorových píl, dvoch kanistrov na benzín a suda na benzín (§ 96 O.s.p.). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p., pretože neúspech žalobcu bol iba v nepatrnej časti.

Krajský súd v Košiciach v dôsledku odvolania žalovaného 1/ a pôvodne žalovaného A. F. (staršieho), ktorý po podaní odvolania zomrel (X.) konal s jeho právnymi nástupcami označenými ako žalovaní 2/, 3/ a 4/ a rozsudok súdu prvého stupňa rozsudkom z 28.

septembra 2006 sp.zn. 1 Co 221/2005 zmenil vo vyhovujúcich výrokoch tak, že žalobu zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/, 2/ a 4/ trovy konania 24 456,50 Sk, a to advokátovi JUDr. R. K., v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Poukázal na to, že povinnosťou žalobcu v prípade uplatnenia nároku na náhradu škody je preukázať, že na jeho majetku vznikla finančne vyčísliteľná škoda. V tejto súvislosti mal za potrebné vyporiadať sa aj s otázkou právnej subjektivity žalobcu. Žalobu pôvodne podal subjekt označený ako P., ktoré nemalo právnu subjektivitu a túto mali iba jeho jednotliví členovia ako fyzické osoby. Táto skutočnosť znamená, že takýto subjekt bez právnej subjektivity nemôže byť ani účastníkom konania a konanie o jeho žalobe mal súd prvého stupňa zastaviť. Uviedol, že 2. mája 2000 bolo na súd prvého stupňa doručené písomné podanie, v ktorom bol ako žalobca označený P., so sídlom v H.. Mal za preukázané, a to z rozhodnutia Okresného úradu v Gelnici, odboru pozemkového, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva z 8. februára 2000, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. februára 2000, že okresný úrad podľa § 27 ods. 1 zákona č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách zapísal do registra pozemkových spoločenstiev Okresného úradu v Gelnici pozemkové spoločenstvo s právnou subjektivitou pod názvom „P., so sídlom v H.“. Z uvedeného pre odvolací súd vyplynulo, že takto označený subjekt pozemkového spoločenstva už nepochybne má právnu subjektivitu a môže vystupovať v konaní ako účastník vo svojom mene. Keďže podanie doručené súdu 2. mája 2000 má všetky náležitosti návrhu na začatie konania podľa § 79 ods. 1 O.s.p. malo byť zaevidované ako nová samostatná žaloba a predchádzajúce konanie o žalobe pôvodne neexistujúceho účastníka malo byť zastavené. V danom prípade však súd prvého stupňa nepostupoval v tomto procesne správne, keď pokračoval v pôvodnom konaní s novooznačeným názvom spoločenstva s právnou subjektivitou ako s právnym nástupcom. Uvedenú situáciu odvolací súd vyhodnotil tak, že podanie doručené 2. mája 2000 posúdil ako nový samostatný návrh na začatie konania a až od dátumu jeho podania na súd považoval toto konanie za začaté. K úkonom vykonaným pred týmto dátumom neprihliadol. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca v konaní nepreukázal jednu z podstatných náležitostí pri uplatnenom nároku podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to vznik škody. Nepreukázal zníženie svojho majetku v súvislosti s tvrdeným protiprávnym konaním žalovaných. Nepreukázal, že bol vlastníkom sumy 34 000 Sk, ktorú v roku 1990 vyplatil bývalý Okresný národný výbor na žiadosť piatich občanov obce H., ktorú prevzali žalovaní Š. S. a nebohý A. F.. Z obsahu spisu vyplývalo, že uvedené peňažné prostriedky mal národný výbor získať po bývalom pôvodnom P.. Poukázal na to, že pokiaľ v roku 1990 štát prostredníctvom Okresného národného výboru vyplatil na žiadosť niekoľkých občanov obce H. peňažné prostriedky, je treba vychádzať

z toho, že išlo o peňažné prostriedky vo vlastníctve štátu, s ktorými mohol tento voľne nakladať. Nejde teda o majetok bývalého pasienkového spoločenstva, keďže toto spoločenstvo v tomto období už neexistovalo a rovnako nemôže ísť ani o majetok pozemkového spoločenstva založeného v roku 1993. Navyše nové spoločenstvo, ktoré bolo založené ako spoločenstvo s právnou subjektivitou mohlo vo vlastnom mene uplatňovať nárok už v roku 2000. Obdobná situácia je aj v časti uplatneného nároku na náhradu škody ohľadne sumy 15 000 Sk za odpredaj dreva a sumy 7 500 Sk za vianočné stromčeky. Pokiaľ ide o žalobu o vydanie vecí táto môže byť úspešná iba v prípade preukázania existencie konkrétnych vecí v čase rozhodovania súdu a tiež môže úspešne smerovať iba voči tomu, kto skutočne fyzicky tieto veci drží. Uviedol, že žalobe v tejto časti bolo vyhovené voči pôvodnému žalovanému A. F., ktorý po rozhodnutí súdu prvého stupňa zomrel. Bolo preto povinnosťou žalobcu na túto situáciu správne procesne zareagovať a nárok uplatniť voči tomu, kto uvedené veci po smrti menovaného neoprávnene držal. Žalobca však v tejto časti nároku pasívnu legitimáciu žalovaných 2/ až 4/ vyvodzoval z dedičstva po nebohom A. F. a žiadal žalobe proti týmto osobám vyhovieť ako proti dedičom. Z obsahu spisu však mal za preukázané, že uvedené veci neboli predmetom dedičstva po menovanom a títo za ich vydanie nemôžu preto zodpovedať titulom dedenia. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý navrhol rozsudok zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Vyčítal odvolaciemu súdu, že z nepochopiteľných dôvodov rozhodol jednostranne len v prospech žalovaných. Poukázal na správne zistenia súdom prvého stupňa o obnove spoločenstva 21. marca 1993, kedy spoločenstvo bolo registrované pod názvom „P.“ na základe osvedčenia Obecného úradu H. z 22. novembra 1993. Trval na tom, že spoločenstvo má spôsobilosť mať práva a povinnosti ako právnická osoba, bolo zapísané do príslušného registra, má vytvorené svoje orgány, bolo dané splnomocnenie na konanie štatutárnemu orgánu, ktorý podpísal splnomocnenie advokátovi, ktorý vo veci konal, ako to vyplýva aj zo žaloby zo 4. júla 1994 a z obsahu podanej žaloby opierajúc sa o príslušné doklady je dôvodné konštatovať, že žalobca ako právnická osoba v zmysle § 18 a nasl. Občianskeho zákonníka má spôsobilosť mať práva a povinnosti a vo svojom mene konať. Dovolateľ sa nestotožnil ani so závermi odvolacieho súdu ohľadne právneho posúdenia vecí a preto ako dovolací dôvod uviedol nesprávne právne posúdenie vecí odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.).

Žalovaní sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadрили.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Konanie sa začína na návrh. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3 O.s.p.) obsahovať meno, priezvisko, bydlisko účastníkov, prípadne ich zástupcov, údaj o štátnom občianstve, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva a musí byť z neho zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha (§ 79 ods. 1 prvá a druhá veta O.s.p.).

Účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný), alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje (§ 90 O.s.p.). V návrhovom konaní, kde v spore proti sebe vystupujú dve strany, žalobcom je ten, kto podal na súd žalobu a žalovaným ten, koho žalobca v žalobe ako žalovaného označil za predpokladu splnenia ďalšej zákonom stanovenej podmienky. Podmienkou, aby niekto mohol byť účastníkom občianskeho súdneho konania je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti (§ 19 O.s.p.). Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľnou podmienkou konania, ktorá predpokladá zastavenie konania podľa § 104 ods. 1 O.s.p.

Označenie žalobcu v žalobe (zo 4. júla 1994) P. nasvedčuje tomu, že išlo o subjekt bez právnej subjektivity. Žalobcami, teda účastníkmi konania sa mali stať členovia pasienkového spoločenstva ako jednotlivé fyzické osoby. Súd prvého stupňa aj napriek tomu, že odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení z 26. januára 1999 sp.zn. 17 Co 178/98 na uvedené poukázal a uložil mu postupom podľa § 43 ods. 2 O.s.p. vadu žaloby odstrániť, vo veci ďalej konal s pôvodne označeným žalobcom.

Podaním z 2. mája 2000, ako to vyplýva z jeho obsahu došlo k spresneniu žalobcu, a to na „P., so sídlom H.“, ktorý subjekt súd prvého stupňa v dôvodoch svojho rozhodnutia považuje za subjekt s právnou subjektivitou, avšak ako z jeho rozhodnutia (zo 16. septembra

2003 č.k. 3 C 488/94-156) vyplýva, za žalobcu považuje pôvodne označeného žalobcu P., so sídlom v H..

Odvolačný súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí síce vyčíta súdu prvého stupňa procesné pochybenie, t.j. že podanie z 2. mája 2000 súd prvého stupňa nezaevidoval ako novú žalobu, a konanie o žalobe pôvodne označeného žalobcu bez právnej subjektivity nezastavil, avšak on sám žiadne procesné následky nevyvodil, i napriek tomu, že nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľnou podmienkou konania, ktorá predpokladá zastavenie konania zo zákona (§ 104 ods. 1 O.s.p.). Dokonca v tej istej veci pokračoval a konal o podaní z 2. mája 2000 ako o novej žalobe, pričom za žalobcu, ako to vyplýva zo záhlavia jeho rozhodnutia označuje subjekt „P., so sídlom v H.“, teda neexistujúci subjekt.

Z vyššie uvedeného procesného stavu veci vyplýva, že konanie trpí takými vadami, ktoré mali za následok, že konanie pred odvolacím súdom trpí zmätočnosťou a tým aj nesprávnym rozhodnutím vo veci.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí súd rozhodne aj o trovách pôvodného ako aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. marca 2008

Za správnosť vyhotovenia :

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu